

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

толерантне ставлення до старості та старіння слугує чинником стабілізації особистості, зумовлює її психічне благополуччя.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні стану прояву ейджизму в студентів Рівненського державного гуманітарного університету.

Список використаних джерел

1. Березіна О. О. Ейджизм у суспільстві: проблеми пізнього віку. *Актуальні проблеми психології. Том VIII. Психологічна теорія і технологія навчання.* / за ред. С. Д. Максименка, М. Л. Смульсон. Київ: Міленіум, 2008. Вип. 5. С. 3-10. URL: <http://www.psychscience.com.ua/department/zbirnyk-2008> (дата звернення: 22.01.2023).
2. Печериця Н. М. Корекція ейджизму молоді як соціально-педагогічна проблема. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка.* 2018. №1 (315). С.101-109.
3. Психологічний словник /авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова / за ред. Н. А. Побірченко. Київ: Науковий світ, 2007. 336 с.
4. Магдисюк Л. І. Теоретико-емпіричні межі поняття ейджизму у психології. *Теоретичні і прикладні проблеми психології.* 2013. №3. С. 167-173.
5. Шамне А. В., Євпак Ю. І. Уявлення про старість і ставлення до неї в юнацькому віці. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія.* Том 9. № 5. 2018. С.78-85.
6. Butler R. N. Ageism: Another form of bigotry. *The Gerontologist.* 1969. Vol. 9. P. 243-246.

УДК 316.614.5:364.662

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВЗАЄМИН У СІМ'ЯХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Шевчук Владислав, здобувач ОС «магістр»
спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ
Науковий керівник: Демянюк О. Б., старший викладач

Постановка проблеми. Важливу роль в особистісному розвитку дитини, відіграють відносини з близькими та дорослими. Наразі проблема дитячо-батьківських відносин як детермінанти становлення особистості дітей в умовах сім'ї набуває особливої актуальності, адже постає як одна із найважливіших складових збереження здоров'я української нації.

Дитячо-батьківські взаємини – складна соціальна і психологічна проблем, яка постійно перебуває у колі наукових пошуків і суспільної практики. Сім'я – перша соціальна група, в якій починається життєдіяльність індивіда, відбувається його подальша самореалізація, набуття особистісної зрілості. У Сімейному кодексі України чітко зазначається, що сім'я – це первинний і основний осередок суспільства [7].

Взаємини між батьками і дітьми складні у будь-якій родині – і благополучній, і проблемній. Інститут сім'ї в Україні перебуває у дуже складних соціальних умовах, спричинених воєнним станом, епідемією Covid-19, суттєвим зниженням благополуччя українських родин. Високими є ризики поширення деструктивних процесів у родинних відносинах, які негативно впливають на дітей [8].

Мета статті – вивчити соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських стосунків у сім'ях, що потрапили у складні життєві обставини.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній науці накопичений значний теоретичний матеріал з проблеми сімейних взаємин. Їх вплив на формування дитячої особистості розглядався в працях, О. Вишневського, О. Духновича, Н. Лубенець, С. Русової, К. Ушинського. Експериментальний аналіз специфіки сімейних взаємостосунків проведений у дослідженнях А. Варги, Ю. Гіппенрейтер, В. Гарбузова, О. Захарова, Е. Ейдемільера, О. Сидоренко, Е.Юстицькіса та ін. Вітчизняними дослідниками проблематики виховного

потенціалу сім'ї були І. Бех, І. Братусь, Л. Гончар, О. Демчук, А. Капська, Т. Кравченко, Л. Повалій, Л. Помиткіна, В. Сухомлинський та ін.

Саме сім'я, родина є першими соціальними інститутами та осередком первинної соціалізації, морально-духовного розвитку та особистісного становлення дитини. Від взаємостосунків у родині, від культурного, освітнього рівня батьків залежатиме рівень виховання дитини. Обраний батьками стиль виховання першочергово впливає на формування особистості маленької людини.

З перших місяців життя дитина усвідомлює себе через відносини з іншими людьми. Дитина відчуває свою залежність від безпосередньо оточуючих її людей, вона повинна зважати на вимоги, які оточуючі люди виявляють до її поведінки, тому що це реально визначає собою її інтимні, особистісні відносини з ними. Від цих відносин не тільки залежать її успіхи й невдачі, у них самих укладені радощі й прикrostі, вони мають силу мотиву. Очевидно, тому характер відносин між дитиною й соціальним оточенням визначає розвиток дитини. Сімейні відносини є тим середовищем, що детермінує розвиток особистості дитини [2].

Соціальний інститут сім'ї у порівнянні з іншими соціальними інститутами має свої певні особливості, які мають значний вплив на формування особистості. Саме сім'я виступає об'єднуючою ланкою між дитиною і суспільством, і саме вона формує мікрокультуру, спосіб життя, основоположними елементами якої є цінності й елементи культури суспільства.

Сім'я – це найближче і особистісно значиме соціальне оточення дитини. Устрій сімейного буття, психологічний мікроклімат, моральний характер родинних взаємин прямо впливають на розвиток особистості дитини. Статус сім'ї як базового соціального утворення у структурі суспільства закріплений Конвенцією ООН про права дитини [3].

Міжособистісні стосунки у сім'ї з-поміж усіх людських відносин вважаються найбільш глибокими та міцними. Такі відносини класифікують як психофізіологічні, психологічні, соціальні та культурні. Психофізіологічні – це відносини біологічної спорідненості, статеві стосунки. Психологічні передбачають щирість, довіру, турботу один про одного, взаємну моральну та емоційну підтримку. Соціальні відносини містять розподіл ролей, матеріальну залежність у сім'ї, а також статусні відносини: авторитет, керівництво, підпорядкування та ін. Культурні відносини – це особливі внутрішньосімейні зв'язки, що зумовлені традиціями, звичаями, які склалися в умовах національної, релігійної культури.

Звісно, що така складна система стосунків суттєво впливає на сімейне виховання дітей. У розрізі кожного виду відносин може панувати як узгодженість, так і непорозуміння, котрі, відповідно, матимуть позитивний або ж негативний вплив на дитину. І за різних життєвих обставин, особливо кризових, можуть змінюватися і міжособистісні стосунки між рідними, а також і сам стиль виховання.

Сьогодні з огляду на важку ситуацію у нашій державі багато українських сімей не мають можливості повноцінно здійснювати виховні впливи. Військові події, міграція, матеріальні проблеми, втрата близьких, розлука із рідними – це ті чинники, що впливають на порушення особистісних зв'язків між батьками та дітьми. Загалом такі чинники і окреслюють наявність складних життєвих обставин.

Теоретико-психологічний аналіз проблеми засвідчує, що складні обставини в житті дитини негативно впливають на її психічний розвиток. До переліку складних життєвих обставин відносять:

- 1) жорстоке поводження з дитиною;
- 2) залишення дитини без батьківського піклування внаслідок розладу здоров'я батьків, осіб, які їх замінюють;
- 3) проживання сім'ї у неналежних для життя умовах, тривалий конфлікт у родині;
- 4) вияви девіантної поведінки дитини (асоціальної, кримінальної, аморальної, аутодеструктивної, суїцидальної, віктимної, адиктивної тощо);
- 5) перебування дитини в екстремальній життєвій ситуації.

На державному рівні законодавчо чітко визначене поняття «складні життєві обставини» (далі – СЖО): «.. це умови, що негативно впливають на життя дитини, стан її

здоров'я та розвиток (інвалідність, тяжка хвороба, безпритульність, перебування у конфлікті із законом, залучення до найгірших форм дитячої праці, залежність від психотропних речовин, інші 20 види залежності, жорстоке поводження, зокрема домашнє насильство, у тому числі у разі, коли кривдником є дитина, ухилення батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо), установлені за результатами оцінювання потреб дитини та її сім'ї у соціальних послугах» [5].

Постановою КМУ «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» окреслено процедуру обліку такої категорії дітей [6]. Передусім, функція про інформування Служб у справах дітей делегується закладу освіти, в якому навчається дитина (за місцем проживання або тимчасового перебування). Керівництвом освітнього закладу надається інформація про «особливості виховання, навчання та розвитку дитини, її особливі освітні потреби, особливості поведінки дитини з однолітками та дорослими, стан відвідування нею занять, у тому числі частоту їх пропусків без поважних причин, випадки булінгу (цькування), вчиненого дитиною або стосовно неї, стан зацікавленості законних представників дитини у виховному/навчальному процесі дитини тощо [1]. Також, правомірним є самозвернення дитини в усній та (або) письмовій формі (із застосуванням засобів електронної комунікації) щодо порушення її прав і свобод, жорстокого поводження, домашнього насильства).

Служби у справах дітей приймають звернення стосовно дітей, які перебувають у СЖО, реєструються у журналу обліку, де зазначається інформація про дитину (біографічні дані, стан здоров'я, про батьків та інших членів сім'ї, умови проживання та інші дані) [5]. Діти, які опинились у складних життєвих обставинах, обліковуються в Єдиній інформаційно-аналітичній системі «Діти» [4].

Постановою КМУ «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» також формулюються види допомоги дітям, які опинилися у СЖО: раннє виявлення будь-яких проявів булінгу стосовно такої дитини; термінове з'ясування причин відсутності дитини на уроках і місця її перебування; інформування відповідальних осіб, які працюють у відповідних соціальних службах та органів Національної поліції (у разі, якщо дитина не з'являлась до школи протягом трьох днів і більше); проведення просвітницьких заходів для педагогів і шкільних психологів про способи запобігання булінгу та його негативним наслідкам в життєдіяльності дитини, яка перебуває у СЖО; організація соціально-психологічної підтримки дітей, які зазнали насильства у сім'ї або освітньому закладі [5].

Висновки. Дитячо-батьківські взаємини – це своєрідний психосоціальний регулятор поведінки дитини і батьків, завдяки якому створюється середовище для прояву почуттів, переживань, переконань, установок, життєвих стереотипів кожного учасника міжособистісної взаємодії. Дослідники виділяють два основних компоненти таких взаємин: ставлення батьків до дитини і ставлення дитини до батьків. Дитячо-батьківські взаємини сучасними вітчизняними дослідниками вивчаються як цілісна система, що включає у себе батьківські почуття до дитини, рольові позиції всіх членів сім'ї, поведінкові моделі та інші аспекти.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення шляхів інтеграції психологічної і соціальнопедагогічної підтримки дітей, які виховуються в сім'ях в СЖО.

Список використаних джерел

1. Безпалько О. В. Сім'я як провідний фактор соціального виховання особистості. *Соціальна педагогіка: Підручник*. Київ: Центр учбової літератури, 2009. С. 200-221.
2. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 256 с. (Серія «Альма-матер»).
3. Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

4. Про ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьківвихователів. Наказ Міністерства соціальної політики України від 28.12.2015 р. № 1256 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0380-16>

5. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>

6. Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб./ О.Б.Мельничук, Р.Ф.Пасічняк, Л.М.Вольнова та ін. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 532 с.

7. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

8. Слюсар Л. І. Батьківство у системі відносин інституту сім'ї: сучасні трансформації, їх причини та наслідки. Демографія та соціальна економіка. 2016. № 2. С. 26–38.

9. Соціологія: підруч. / М. П. Требін, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2010. 224 с.

УДК 159.98:61-053.8

ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЛІКАРІВ

Шепель Тетяна, здобувачка ОС «магістр»

спеціальність 053 «Психологія», здобувач ОС «магістр» 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Безлюдна В. І., кандидат педагогічних наук, професор

Постановка проблеми. Синдром емоційного вигорання (СЕВ) є надзвичайно складною та поширеною проблемою сучасності. Точної статистики не існує, але близько 5-7% населення планети страждає від синдрому вигорання. У 30-90% випадків цей синдром супроводжує професійну діяльність людей. Частота виявлення СЕВ у медичних працівників спостерігається на рівні від 20-75%. «Емоційне вигорання» - це специфічний синдром, який проявляється фізичним та емоційним виснаженням внаслідок перевтоми, високих вимог до себе та тривалого постійного стресу на роботі.

Американський психіатр Герберт Фройденбергер у 1974 році вперше ввів термін «вигорання» для опису психоемоційного стану людей, які постійно контактують з іншими людьми в умовах емоційного стресу під час виконання професійних обов'язків. Він же став і першим дослідником цього синдрому. Професія лікаря, де постійно відбувається інтенсивна комунікація з пацієнтами, особливо релевантна до емоційного вигорання особистості. Це, у свою чергу, призводить до професійної дезадаптації лікарів і суттєво знижує якість їхньої роботи.

Не секрет, що привабливість професії лікаря в Україні суттєво відрізняється від країн з розвинуеною економікою. Це зумовлено як суттєво нижчою заробітною платнею українських лікарів, так і доволі складними умовами праці. При виборі професії лікаря переважно враховуються саме ці два чинники, у той час як психологічний профіль особистості особливо не враховується, або ж не має вирішального значення.

Додатково при виборі професії лікаря велику роль відіграє ідея сімейної династії чи традицій. Батьки лікарі, що досягнули високого становища в медицині, намагаються всіляко сприяти вибору професії лікаря дітьми, мотивуючи їх тим, що їм у спадок гарантовано перейде напрацювання батьків у цій сфері. При цьому не враховується, що діти не завжди успадковують від батьків їхній психологічний профіль. Як наслідок, зустрівшись із непростими реаліями вітчизняної медицини, молоді лікарі втрачають інтерес до обраної професії. Це суттєво впливає на якість професійної діяльності. За цих умов перша заповідь лікаря «не нашкодь» частково або повністю ігнорується на догоду іншим принципам.

Друга сторона проблеми підбору кадрів - це наявність лікарів з великим досвідом роботи (передпенсійного чи навіть пенсійного віку на посадах, які вони відверто «не тягнуть». Але їх ніхто не заміняє, бо ж «заслужені» і мають хороші стосунки з керівництвом. Відповідно такі фахівці теж приносять набагато менше користі своїм пацієнтам, ніж мали б.

Тому при атестаціях, які регулярно проводяться для лікарів варто було б не тільки визначати їх рівень знання патологій і методів їхнього лікування, а й враховувати емоційну сторону підходу до пацієнтів.

Мета дослідження: проаналізувати вплив локусу контролю і професійної мотивації на ступінь емоційного вигорання лікарів стаціонарних та поліклінічних відділень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі, проблема ефективності діяльності лікарів широко дискутується у психологічній науці. Однією із ліній наукового аналізу є вивчення проблеми професійного вигорання. Це питання аналізується у роботах вітчизняних і зарубіжних психологів (Г. Фрейденберг, К. Маслач, Дж. Роттер, Е. Толмен, В. В. Бойко). З даної проблеми у психології є велика кількість як прикладних робіт, так і теоретичних (Т. Р. Пантілеєв, С. Столін, Х. Хекхаузен, Б. Вайнер, Х. Левенсон), проблема емоційного вигорання представлена дослідженнями таких вчених В. В. Бойка, Дж. Роттера, К. Замфір, Орел В. Е, Є. Ф. Бажаним.

Якнайповніша класифікація симптомів вигорання представлена у роботі W. Schaufeli та D. Enzmann (1998). Класифікація побудована на двох підставах. Першим критерієм виокремлення симптомів є характер тієї сфери індивіда, яку вони представляють. Відповідно до цього психологи виділені 132 симптоми вигорання, які у подальшому були об'єднані у 5 основних груп: афективні, когнітивні, фізичні, поведінкові, мотиваційні. Вказана симптоматика, з точки зору авторів, має свої прояви на трьох рівнях, які відображають додаткову основу класифікації: індивідуально-психологічний, міжособистісний та організаційний.

Усі основні симптоми, що характерні для емоційного вигорання, простежуються при обстеженні лікарів. Афективні симптоми вигорання проявляються, передусім, в депресивному, похмурому настрої. Хоча такий настрій досить динамічний і його рівень може змінюватися під дією різних чинників, проте загальний песимістичний настрій і зневіра переважають.

Емоційні і фізичні ресурси людини знаходяться на межі повного виснаження у зв'язку з великими витратами енергії на подолання стресових дій. У зв'язку зі зниженням рівня емоційного контролю у суб'єкта з'являється почуття тривоги, виникають невизначені страхи, нервозність. Одним із домінуючих проявів вигорання на індивідуально-психологічному рівні є відчуття провини. У міжособистісних контактах професіонал, що характеризується наявністю вигорання, стає дратівливим, надто чутливим до дій соціального середовища. Емоційна черствість по відношенню до навколишніх людей, і, передусім, до пацієнтів, може супроводжуватися спалахами дратівливості і гніву. На рівні організації фахівець відчуває дискомфорт, у нього виникає незадоволення роботою.

Когнітивні прояви вигорання на рівні міжособистісних контактів характеризуються цинічним і негуманним сприйняттям своїх пацієнтів. При цьому формується уявлення про себе як про значиму особу, яка переконана у своїй правоті. Негуманне і цинічне відношення до пацієнтів закріплюється і у мові професіоналів, що особливо наочно проявляється в лексиконі медичних працівників: «Ця виразка з 11 палати». На організаційному рівні виникають аналогічні негативно забарвлені уявлення про своїх колег і керівництво, формується надмірно критичне відношення до навколишніх людей, що може привести до агресивної поведінки, спрямованої проти колег

Фізичні симптоми зазвичай групуються у три категорії. Перша група є невизначеними скаргами на фізичний дистрес: головні болі, запаморочення, м'язеві болі. Сюди ж відносяться порушення сну, сексуальні розлади, проблеми пов'язані з втратою або збільшенням ваги. Основною фізичною ознакою вигорання є загальна втома. До другої категорії відносяться психосоматичні захворювання: розлади кишково-шлункового тракту, серцево-судинні захворювання.

Третя категорія фізичних симптомів включає окремі фізіологічні реакції (підвищення тиску, високий рівень холестерину), які є відображенням типової реакції на дію стресових чинників.

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150